

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาวิธีการปฏิบัติเพื่อละวิจิกิจฉานิรวรณในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท

ผู้วิจัย : นางชินจิต ชัณฑ์ชลา

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (วิปัสสนาภาวนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระมหาสมลักษณ์ คนธสาโร (สาราภังค์), ป.ธ. ๙, พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)

: รศ.เวทย์ บรรณกรกุล, ป.ธ. ๙, พธ.บ., ศษ.ม. (ประชากรศึกษา)

วันสำเร็จการศึกษา : ๑๖/มีนาคม/๒๕๕๘

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ เพื่อศึกษาวิจิกิจฉานิรวรณในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท เพื่อศึกษาหลักธรรมเพื่อละวิจิกิจฉานิรวรณ เพื่อศึกษาวิธีการปฏิบัติเพื่อละวิจิกิจฉานิรวรณในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท โดยศึกษาข้อมูลจากคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท คือ พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และ เอกสาร ตำราต่าง ๆ เป็นต้น โดยนำมาเรียบเรียง บรรยาย ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษา จากการศึกษาพบว่า

วิจิกิจฉา คือ ธรรมที่มีความสงสัยลังเลใจไม่กล้าตัดสินใจเป็นลักษณะ มีความหวั่นไหว ในความรู้สึกนึกคิด เป็นงานที่ทำ มีการตัดสินใจลงเป็นอันเดียวไม่ได้ เป็นผล มีการทำไว้ในใจโดยไม่แยบคายต่อความรู้สึก เป็นเหตุไถ่

หลักธรรมเพื่อละวิจิกิจฉานิรวรณ พบว่ามี ๓ แบบ คือ (๑) องค์ฌาน คือ วิตก วิจาร ปีติ สุข เอกัคคตา ซึ่งวิจารในองค์ฌานสามารถละวิจิกิจฉานิรวรณแบบวิกขัมภนปหาน (๒) วิปัสสนา คือ การกำหนดรูปรูปนามจนเห็นพระไตรลักษณ์ ซึ่งทำให้คลายความสงสัยในสภาวะธรรมที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า จัดเป็นการละวิจิกิจฉานิรวรณแบบตัทธกปหาน (๓) องค์มรรค คือ โสตาปัตติมรรคสามารถละวิจิกิจฉานิรวรณได้อย่างเด็ดขาด เป็นสมุจเฉทปหาน

การปฏิบัติเพื่อละวิจิกิจฉานิรวรณในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท มีแนวทางการปฏิบัติ ๒ แบบ คือ (๑) สมถภาวนา การเจริญสมถกรรมฐานทำองค์ฌาน ๕ คือ วิตก วิจาร ปีติ สุข เอกัคคตา ให้เกิดขึ้น (๒) วิปัสสนาภาวนา คือ การเจริญวิปัสสนาโดยอาศัยวิปัสสนาภูมิ ๖ โดยย่อ คือ รูปนาม เป็นแดนเกิดของปัญญา โดยผ่านกระบวนการปฏิบัติตามหลักสติปัฏฐาน ๔ คือ สติเข้าไปตั้งมั่นในกาย เรียกว่ากายานุปัสสนาสติปัฏฐาน สติเข้าไปตั้งมั่นในเวทนา เรียกว่าเวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน สติเข้าไปตั้งมั่นในจิต เรียกว่าจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน สติเข้าไปตั้งมั่นในธรรม เรียกว่า ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ส่วนองค์มรรค คือ ผลที่เกิดจากการเจริญวิปัสสนาภาวนา จนวิปัสสนาญาณ

พัฒนาขึ้น แล้วมรรคสมังคิกนอันเป็นเหตุให้ได้บรรลุ เป็นพระโสดาบันบุคคล ซึ่งพระโสดาบันบุคคลสามารถปหานวิจิกิจฉาได้อย่างสิ้นเชิง

Thesis Title : The Practice for Removing Vicikicchānivāraṇa (Hindrane)
In Theravāda Buddhist Scriptures

Researcher : Mrs. Chuenchit Khunchala

Degree : Master of Arts (Vipassana Meditation)

Thesis Supervisory Committee

: Phramaha Somluck Gandhasāro (Saraphivong), Pali IX,
Ph.D. (Buddhist Studies)

: Assoc. Prof. Wate Bannakornkul, Pali IX, B.A., M.Ed.
(Population Studies)

Date of Graduation : 16/March/2015

Abstract

This thesis has three objectives, namely to study Vicikicchānivāraṇa in Theravāda Buddhist Scriptures, to study the Doctrinal principles to get rid of Vicikicchānivāraṇa, of study the method of practicing the Dhammas to get rid of Vicikicchānivāraṇa in Theravāda Buddhist Scriptures. This study is carried out by the study of various scriptures in Theravāda Buddhism. The said scriptures are the three Baskets, the commentaries, the Sub-Commentaries and the different related texts. This study is carried out by collecting the mentioned texts to be explained and checked for the correctness by the many experts and the advising teachers.

From the study, it found that Vicikicchā is the doctrine of the doubt is of the characteristic of the shaking of thought as its duty, is of. no decision in as its result and is of making something in mind without the delication which is the close cause.

The doctrinal principle to get rid of the Vicikicchānivāraṇa is of three types namely 1) Jhānas in Vitaka, Vijāra, Piti, Sukha, Ekakata where happiness from Jhānas can suppress Vicikicchānivāraṇa in the form of Vikkhambhanapahana 2) Vipassanā which is the noting of Nāma - Rūpa until getting their tilakkāṇa and release doubt in

confronting phenomena. This is classified as a temporary release of Vicikicchānivāraṇa called Tadāṅgapahana. 3) Magga in Sotāpattimagga which can eliminate Vicikicchā permanently in the form of Samucetapahana.

The practice to get rid of Vicikicchānivāraṇa in the Theravāda Buddhism consists of 3 formats which are 1) Samathabhāvanā a meditation form to get Jhānas. Organ which is Vitaka, Vicgāra, Pīti, Sukha, Ekakatā. to be arisen, 2) Vipassanābhāvanā which is the practicing of Insight Meditation in 6 temperaments of Nāma – Rūpa to generate Wisdom under the 4 Foundations of mindfulness where the Mind focused on the Body called Kāyānupassanā-satipaṭṭhānā the Feeling called Vedanānupassanā-satipaṭṭhānā, the Citta called the Cittānupassanā-satipaṭṭhānā, the dhamma called Dhammānupassanā-satipaṭṭhānā The Magga, this is the result of Vipassanābhāvanā where wisdom has arisen to the level of Sotāpanna and Vicikicchānivāraṇa completely destroyed.